

22122259

FINNISH B – STANDARD LEVEL – PAPER 1
FINNOIS B – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
FINÉS B – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 14 May 2012 (afternoon)
Lundi 14 mai 2012 (après-midi)
Lunes 14 de mayo de 2012 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'Épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

TEKSTIA

Reilun tyyppin tuntomerkit

Mitä reiluus on? Sastamalaiset nuoret pohtivat kysymystä reiluusstipendejä jakavan K-kauppiaan kanssa.

Joensuun nuorisjärjestöjen Sastamalassa on helppo olla reilu kaveri. Muutaman tuhannen asukkaan yhteisössä ihmiset tuntevat tai ainakin tunnistavat toisensa. Tavatessaan he tervehtivät ja pysähtyvät juttelemaan. Kun samat kasvot tulevat vastaan kenties huomenna tai ylihuomenna, toveruutta on luonnollista pitää yllä. Paikallisen K-market Pentinkulman kauppiaas Anne Jaakkola on miettinyt monesti, miten reiluuden itu kasvaa. Hän on kiinnittänyt huomiota varsinkin kylän nuoriin. He antavat kasvot tulevaisuudelle. Miten heitä voisi rohkaista reiluuteen, palkita jostain kestävästä? Jaakkolan ajatuksista syntyivät reiluusstipendit. K-market Pentinkulma on jakanut niitä koulun ja oppilaskunnan avustuksella vuodesta 2007. Arvoltaan 50 euron lahjasheckki myönnetään joka kevät kolmelle yläkoulun oppilaalle, yhdelle kultakin vuosiluokalta. Oppilaskunta valitsee stipendinsaajat oppilaiden ehdotusten perusteella.

Vuosien saatossa palkinnon ovat saaneet muun muassa lukion ensimmäisellä opiskeleva Jemina Oittinen, kahdeksasluokkalainen Anni Lehto ja abiturientti Pekka Huju.

15 Mitä reiluus on?

Jemina: Reiluus on jokapäiväistä toisten huomioon ottamista. Se on muistamista ja yhteydenpitoa, joka kuuluu kaveruuteen.

Pekka: Reiluun ystävään voi luottaa. Silloin tietää, ettei toinen äkkiä toimi odottamattomasti ja ikävästi. Reilu voi olla muillekin kuin omille kavereilleen.

20 Anni: Reilu kaveri ei hylkää eikä jätä syrjään. Tarpeen tullen hän myös puolustaa toista.

Anne: Toivon reiluuden näkyvän toistenkin huomioon ottamisena. Sen sijaan, että toisi itseään esiin, reilu tyyppi haluaa tukea muita. Reiluus on ystävyysperustettu, mutta reilu kannattaa olla tasapuolisesti kaikille.

Miksemme ole aina reiluja? Mikä syö reiluutta?

- 25 Jemina: Epäreiluutta on kai aina ollut, milloin mistäkin syystä. Kaikkien kuitenkin kannattaa pyrkiä reiluuteen.
- Pekka: Itsekkyys johtaa epäreiluuteen. Lisäksi alamme helposti vertailla toisiamme ja vaikkapa koulutodistuksiamme. Tärkeämpää on verrata numeroitaan omiin aikaisempiin numeroihinsa kuin toisten saavutuksiin.
- 30 Anni: Epäreiluus voi johtua esimerkiksi kateudesta, johon voi olla monta syytä.
- Anne: Maailma on aika kilpailuhenkinen ja kova. Kilpailu alkaa jo kouluiässä. On hyvä muistaa, etteivät kaikki voi aina saada kaikkea hopeatarjottimella.

Tuttavasi haluaa lainata rahaa turhaan hankintaan. Mitä tekee reilu kaveri?

- 35 Jemina: Pitäisi tietysti vastata suoraan ei. Mutta joskus pieni valkoinen valhe saattaa käydä, jos sillä saavutetaan enemmän hyvää kuin huonoa.
- Pekka: Jos ostos on joutava, sanoisin, ettei tuollaiseen tarkoitukseen kannata lainata rahaa.
- Anni: Mihinkään kamalaan krääsään en rahaa antaisi.
- Anne: Joskus voi joutua vähän pahoittamaan toisen mieltä. Aina voi suositella lainaajalle, että nukkuisi yön yli ennen kuin tuhlaisi rahojaan.

Tomi Järvenpää, *Pirkka* (2010)

TEKSTI B

Koli – syvintä suomalaisuutta

Vuonna 1994 ympäristöministeriössä valittiin 27 erityisen merkittävää suomalaista maisemakokonaisuutta Suomen kansallismaisemiksi. Koli oli yksi valituista. Monet pitävät Kolia yhtenä tärkeimmistä kansallismaisemistamme. Monien mielestä Pohjois-Karjalan Koli on Suomen kaunein luontomatkailukohde. Koli on ainutlaatuinen kokonaisuus – yhdistelmä luonto- ja kulttuuriarvoja sekä laadukkaita ja monipuolisia matkailupalveluja. Kolin kansallismaisemia voi ihailla rinteiden huipulta tai Pielisen aalloilta. Kolilla kohtaavat järvi-Suomen ja vaaramaisemien parhaat piirteet. Suomen viidenneksi suurin järvi Pielinen, metsäiset maisemat, saaret sekä Kolin korkeiden vaarojen jylhät piirteet tarjoavat suomalaisuuden suosikkimaiseman. Koli on luonnossa viihtyvän ykköskohde.

10 Kolin kansallispuisto

Koli tunnetaan kansallismaiseman ohella Kolin kansallispuistosta. Vaaramaisemia, järviluontoa, harvinaista geologiaa ja kaskikulttuuria vaaliva kansallispuisto houkuttelee vuosittain yli 100 000 vierailijaa. Kansallispuiston luonnontilaiset polut ja ladut kutsuvat kokemaan kansallismaiseman omin jaloin. Matkailu on sovitettu tarkoin yhteen kansallispuiston suojelutehtävien kanssa. Kolin kansallispuiston kävijöitä viehättävät huolella kunnostetut perinnepihapiirit vanhoine rakennuksineen ja kotieläimineen, joiden joukossa on oikeita suomalaisia eläimiä, kyyttöjä ja lampaita. Hyvällä onnella voit ainakin haistaa kaskenpolton jos et ehdi sitä näkemään. Kaskeamiseen ja alueen viljelyyn voivat osallistua kaikki perinnetöihin mieltyneet. Tietoa kaskeamisen ajankohdasta ja muista yksityiskohdista saat Kolin kansallispuiston kotisivuilta. Puistopalautelomakkeella voit ilmoittautua mukaan kaskeamiseen. Kaikille halukkaille lähetetään sähköpostiviesti kasken aikataulusta vähän ennen tapahtumaa.

Ulkoilumahdollisuuksien [– **Esimerkki** –] kansallispuisto tarjoaa loistavan mahdollisuuden
tutustua luonnonihmeisiin myös sisätiloissa. Ukko-Kolin yläpihalla olevasta Luontokeskus
25 Ukosta löytyvät matkailuneuvontapiste, ihastuttava luontokauppa ja -kahvila Vakka sekä
upea Kolin perintö -näyttely. Näyttely tempaisee mukaansa Kolin alueen geologian,
luonnon ja kulttuurin pariin. Näyttelyvieras voi [– **14** –] hiljentyä maisemien ääreen
kuuntelemaan Sibeliuksen musiikkia tai lainauksia kirjailija Juhani Ahon novelleista. Lisäksi
30 Ukossa pidetään 8–10 vaihtuvaa näyttelyä vuodessa, [– **15** –] taidetta ja arkkitehtuuria.
Ukossa on vuokrattavana 200 hengen [– **16** –] varusteltu auditorio.

Yleisöllä on vapaa pääsy Luontokeskus Ukon matkailuneuvontaan, kirjastoon, lasten
leikkinurkkaan ja luontokaupan yhteydessä oleviin palvelutiloihin, joissa ovat mm.
säilytyskaapit ja wc. Aulassa on internet-liittymä yleisökäyttöön. Ukon asiakkaat
35 pääsevät näyttelyihin sekä auditorion ja mediastudion esityksiin ostamalla Ukon
Passin (aikuisille 5 euroa, 6–16-vuotiaille 2 euroa sekä väh. 10 hengen ryhmille
4 euroa/hlö). Lisäksi tarjolla on 12 euron hintainen perhepassi ja 17 euron vuosipassi
yhdistyksen jäsenille.

www.koli.fi (2011)

TEKSTI C

Nuorena pitää olla oikeus valita väärin

Olipa kerran kaukaisina aikoina määrätietoinen nuori ihminen. Hän löysi kutsumuksensa jo lapsena, kävi koulunsa napakasti ja pääsi suoraan unelmiensa opiskelupaikkaan. Hän valmistui säädettyssä ajassa ja sai välittömästi vaativan vakituisen työn. Tuossa työssä hän sitten viihtyi eläkkeelle asti, tuottavana pikku rattaana yhteiskuntamme koneistossa. Sen pituinen se, saduissa.

- 5 Todellisessa maailmassa työuraa pyritään taas venyttämään myös sen alkupäästä. Välivuodet halutaan nipistää pois. Korkeakoulujen pääsykokeista tahdotaan luopua ja korostaa ylioppilaskirjoitusten merkitystä. Aina uudestaan nousevat jostain kummittelemaan puheet opintomaksuista ja tiukemmista aikarajoista valmistumiselle. Ikään kuin eläisimme yhä maailmassa, jossa koulusta eläkkeelle johtaa suora ja yhtenäinen reitti, joka on kaikille yhtä selkeä ja avoin. Emmekä maailmassa, jossa työt ovat pätkää, ammatin vaihto ja uudelleen kouluttautuminen arkipäivää ja epävarmuus normaali olotila.

- 10 Nuoriin ei sitouduta. Miksi siis nuorten itsensä pitäisi sitoutua? Tiukka putkimalli opinnoissa ottaa huonosti huomioon sairastumisen, perheenlisäyksen tai ylipäättään minkään äkillisen muutoksen elämässä. Putkessa ei ole varaa valita väärin, ajelehtia, löytää uutta. Kehno koulumenestys jättää nykyistä pidemmän varjon. Tuuliajolla oleva parikymppinen tarvitsee tukea, esimerkiksi riittävästi opintojen ohjausta. Silti myös kokeiluille pitää jäädä tilaa.

- 20 Olen itse ollut se kiltti etupulpetin tyttö. Ylioppilaspapereillani olisi varmaan ehdotetussa mallissa kävelty suoraan sisään yliopistoon. Olen kiitollinen siitä, että sain vielä käydä epäonnistumassa pääsykokeissa ja jouduin pariaksi vuodeksi ihan muualle kuin oli tarkoitus. Sain testata paikallislehdessä, haluanko sittenkään oikeasti isona toimittajaksi. Täysin väärän alan oppilaitoksessa opin, minne en ainakaan kuulu. Opin, mitä makaroni kaupassa maksaa. Yliopistoon päästyäni ehdin vielä tehdä rauhassa typeriä sivuainevalintoja, hidastella käymällä opintojen ohessa töissä ja käyttää yökaudet keskusteluun maailmanpolitiikasta punaviinilasi kädessä.

- 25 Väittäisin, että olen tämän moraalittoman hortoilun ja yhteiskunnan varojen haaskauksen jälkeen nyt aikuisena yhteiskunnan kannalta tuottavampi yksilö kuin olisin ilman sitä. Sivistyneempikin, [– 25 –], vaikka omat irtiottoni ovat vielä sääliittävän pieniä ja sovinnaisia. Tiukasti putkensa sisällä pysyttelevä ihminen oppii täyttämään häntä kohtaan asetetut odotukset, muttei muuta. Epäröivistä [– 26 –] voivat nousta ne, jotka ylittävät kaikki odotukset.

Maija Aalto, www.hs.fi (2010)

TEKSTI D

Eettistä elektroniikkaa?

Luonnonvarojen käyttö kasvaa jatkuvasti. Samalla kasvavat jätemäärät. Osa metalleista voi loppua vielä omana elinaikanamme, jos kulutus jatkuu nykyisellä vauhdilla. Luonnonvarojen kulutusta voi mitata ekologisen selkäreppun avulla. Keskivertosuomalaisen ekologinen selkäreppu painaa 40 tonnia vuodessa eli kahden ison rekan verran. Elektroniikan ekologista selkäreppua voidaan keventää kierrättämällä.

Kotona ovat usein päällä samanaikaisesti kotiteatteri, pelikonsoli ja tietokone. Pistorasioissa ladataan myös läppärin ja kännykän akkuja. Kulutuselektroniikan osuus kodin energiankulutuksesta onkin kasvanut viime vuosina laitteiden lisääntymisen myötä. Tietokoneet ja viihde-elektroniikka saattavat syödä viidenneksen kodin sähkönkäytöstä, mutta osuus vaihtelee talotyyppin, laitevarustuksen ja asukkaiden määrän mukaan. Esimerkiksi pelikonsolit ovat sähkösyöppöjä, ja ne kannattaakin sulkea heti käytön jälkeen. Myös konsolimallien energiankulutuksessa on tuntuvia eroja. Yksi konsolimalli saattaa kuluttaa sähköä virransäästötilassakin lähes kymmenkertaisesti toista enemmän.

Kulutuselektroniikkalaitteille ei ole pakollista energiamerkintää toisin kuin pesukoneille ja jääkaapeille. Kuluttajalla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus valita mahdollisimman energiatehokas ja kestävä laite. Esimerkiksi ohjelmistopäivityksiä, jotka pakottavat kuluttajan ostamaan uuden laitteen, tulee vastustaa. Länsimaissa tietokoneen käyttöikä on pudonnut vuosien 1997–2005 välillä kuudesta vuodesta kahteen. Monen laitevalmistajan mukaan tietokoneen pitäisi toimia kuitenkin noin seitsemän vuotta.

Käyttöiän lyhenemiseen on kaksi syytä: joko tuotteet hajoavat aikaisemmin tai markkinat houkuttelevat kuluttajan vaihtamaan laitteen uuteen, usein jopa ennen takuuajan umpeutumista. Yli kolmasosa suomalaisista kännykän ostajista vaihtaakin puhelimensa uuteen alle kahdessa vuodessa. Uuden laitteen ostaminen koetaan usein vanhan korjaamista edullisemmaksi ja vaivattommammaksi vaihtoehdoksi. Vanhaan laitteeseen voi olla vaikea saada varaosia, ja esimerkiksi yli kolme vuotta vanhaan kännykkään ei välttämättä enää saa sopivaa muistikorttia. Laitteiden ikää voi kuitenkin pidentää käyttämällä niitä huolellisesti ja ohjeiden mukaisesti. Jos laite hajoaa, se kannattaa aina mieluummin korjauttaa kuin ostaa uusi.

Esimerkiksi matkapuhelimen materiaalista suurin osa voidaan ottaa talteen ja käyttää uudelleen. Tällä hetkellä vain pieni osa maailman kännyköistä päätyy kierrätykseen. Kaikki kännykät kierrättämällä kasvihuonepäästöt vähenevät yhtä paljon kuin poistamalla neljä miljoonaa autoa liikenteestä. Myös Suomessa suuri osa käytöstä poistuneista kännyköistä makaa pöytälaatikoissa. Vain noin neljä prosenttia kännykänomistajista kierrättää vanhat puhelimensa.

www.luontoliitto.fi (2011)